

SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2006

Referátu sociálnych vecí a bytovej politiky Mestského úradu Banská Bystrica

OBSAH:

- 1. Úvod do problematiky*
- 2. Sociálna politika*
- 3. Bytová politika*
- 4. Krízová intervencia*
 - 4.1 Krízová intervencia samostatne žijúcich osôb v produktívnom veku*
 - 4.2 Krízová intervencia pre rodiny s deťmi*
 - 4.3 Krízová intervencia samostatne žijúcich osôb v postproduktívnom veku*
- 5. Sanácia rodinného prostredia*
- 6. Starostlivosť o mladých dospelých z DeD*
- 7. Spolupráca s inými inštitúciami*
- 8. Priority a opatrenia*

Vypracoval: © Mgr. Karol Langstein – vedúci Referátu sociálnych vecí a bytovej politiky MsÚ v Banskej Bystrici

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

V roku 2006 sa referát zaoberal udržaním a ďalším rozvojom služieb pre občana, ktorý je odkázaný na pomoc druhých. Človek, či už ako samostatne žijúca osoba, alebo rodina sa v dnešnej dobe môže ocitnúť v životnej situácii, ktorú bez pomoci iných nevie sám riešiť a preto mu RSVaBP MsÚ v spolupráci so štátnymi a neštátnymi subjektmi vytvoril podmienky v rámci siete zariadení krízovej intervencie rozdelenej do troch hlavných skupín:

1. Krízová intervencia pre rodiny s deťmi
2. Krízová intervencia pre samostatne žijúce osoby a páry (bez maloletých detí v ich starostlivosti) v produktívnom veku
3. Krízová intervencia pre samostatne žijúce osoby a páry bez maloletých detí v postproduktívnom veku.

Táto sieť sa v roku 2006 rozšírila o doplnujúce zariadenia slúžiace pre túto cieľovú skupinu, ktorými je Centrum pre rozvoj rodičovských zručností „Bazalka“ a Dočasné bývanie pre mladých dospelých „Tymián“. Obidve zariadenie sú praktickým vyústením potrieb obyvateľov ako aj naplnenie dikcií zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v platnom znení, ktorý je jedným z hlavných legislatívnych dokumentov vymedzujúci činnosti v sociálnej oblasti. Citovaný zákon jednoznačne určuje povinnosti samospráv, ktoré majú smerovať k podchytieniu a riešeniu problémov dotýkajúcich sa nami nazvanej Krízovej intervencie.

Nemenej dôležitým zákonom v danej oblasti je aj zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine v platnom znení. Tieto dva dokumenty jasne naznačujú záujem štátu smerovať sociálnu politiku na zachovanie rodinných väzieb a rodiny ako celku, čo je záujmom nielen štátu ale aj samosprávy.

Základná filozofia ponímania krízovej intervencie tkvie v troch základných princípoch prežívania a vnímania statusu klienta :

vnútorná motivácia – budovanie kreditu – reálne bývanie.

Siete zariadení Krízovej intervencie (ďalej len KI) sú rozlíšené na kvalitatívnej úrovni v troch stupňoch od bazálnej úrovne postupne k zvyšovaniu kvality, avšak pri zachovaní príslušného statusu kvality, ktorý si môžu klienti v reálnom živote zabezpečiť aj vlastnými silami. Bolo by nelogické budovať sieť s vybavením, ktoré si v bežnom živote nemôžu zadovážiť, lebo by to evokovalo uspokojenie sa s tým základným - nízkoštandardným.

Vnútorná motivácia by mala smerovať k aktivizácii klienta ísť do niečoho lepšieho - vyústením čoho by malo byť osamostatnenie sa klienta, ktorý nepotrebuje podporu zo strany inštitúcií, MVO a ostatných. V tomto prípade môžeme hovoriť o tom, že aj kvalita prostredia je výchovným činiteľom, ktorý podnecuje k aktivite a zmene spôsobu života smerom k zvyšovaniu statusu a utility jednotlivca alebo rodiny.

Princíp budovania kreditu chápeme ako snahu klienta svojou aktivitou zabezpečiť sebe resp. rodine zvyšovanie kvality života, čím prejavuje záujem ísť smerom k osamostatneniu. Základným meradlom je zamestnanie sa a zvyšovanie pravidelného príjmu smerujúceho k eliminácii pasívneho postoja, ktorý mu neumožňuje postup v sieti. Aktivita na strane klienta je základnou hybnou silou, ktorá posúva klienta dopredu a tým aj zvyšuje kvalitu jeho života. Bolo by utópiou myslieť si, že zaktivizujeme všetkých klientov, ale je potrebné dať šancu tým, ktorí chcú zmeniť svoj život. Z tohto princípu vychádza aj nasledovný princíp.

Princíp reálneho bývania, ktorý vychádza z logického: „Každý býva v tom, na čo má.“ - tento postoj jasne hovorí sám za seba. Je nereálne pridelovať ubytovanie resp. byty klientom, ktorých režijné náklady spojené s užívaním ubytovania, alebo bytu sú v takej výške, že ohrozujú ich minimálny status života. Opačným postojom by sme si vytvárali balík neplatičov a klientov zaťažovaných záväzkami, ktoré im neplatením vznikli. Budovaním kreditu dostávajú klienti možnosť bývať v lepších podmienkach, ktoré sú pre nich únosné vzhľadom na ich príjem za predpokladu vyvíjania aktivity (zamestnanie sa, zvyšovanie príjmu atď.).

Zariadenia sú dynamickou sieťou, ktorá funguje tak smerom nahor ako aj smerom nadol. Je

len na každom klientovi, aký má postoj k svojmu životu a svojej budúcnosti.

Partnerský princíp pri budovaní sietí krízovej intervencie je základom budovania sietí. Partnerstvo

samospráva - štátna správa - neštátne subjekty

je základným predpokladom budovania, udržateľnosti a odbornej garancie pri zriaďovaní služieb KI smerujúcich v prospech dotknutej skupiny obyvateľstva.

Aplikáciou KI v reálnom živote je potrebné ísť cestou **logického sieťovania týchto služieb**. Postavenie samosprávy v tomto procese je v pozícii vytvárania možností, ktoré dotknutá skupina buď využije, alebo nie. Samospráva sa nestáva riešiteľom všetkých problémov, ale vytvára priestor a nástroje na riešenie týchto problémov.

2 SOCIÁLNA POLITIKA

V rámci sociálnej politiky RSVaBP MsÚ zabezpečuje agendu v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení zmien a doplnkov a už v úvode spomínaných zákonom č. 36/2005 Z.z. a zákona č. 305/2005 Z.z., nasledovná tabuľka vyjadruje čerpanie finančných prostriedkov v roku 2006 je súčasťou záverečného účtu.

Tabuľka č.1- Bežný rozpočet RSVaBP:

P. č.	Rozpočtová klasifikácia	Názov výdavku	Výdavky schválené na r.2006		Výdavky v roku r.2006	
					Upravený rozpočet	Fakultatívne
1	10.7.0.1/642026-46	Jednorázová dávka v hmotnej núdzi		700 000,-Sk	410 000,-Sk	388 196,50.-Sk
2	10.7.0.1/642026-46	MDD a akcie pre deti z rodín v HN		30 000,-Sk		
3	10.7.0.1./6420026-46	Potraviny pre krízové stavy – polievky,tovar...		30 000,-Sk		
4	10.7.0.1/637005-46	Pohrebné		50 000,-Sk		29 267,50.-Sk
5	10.07.04 /642001-46	Príspevky neštátnym subjektom		400 000,-Sk		370 000.-Sk
6	10.07.04 /642003-46	Príspevok SÚS SČK na prevádzku stredísk		360 000,-Sk		360 000.-Sk
7	10.07.02/ 635006-46	Rutinná a štandardná údržba zariadení v správe RSVaBP MsÚ		300 000,-Sk		247 006,30.-Sk
8	10.7.02/ 636001-46	Prevádzka KOTVA		670 000,-Sk	1 020 000.-Sk	1 010 402.-Sk
9	06.6.0/ 637004 -46	Spravovanie bytov		100 000,-Sk		
10	637-46	Ostatné služby spojené zo zabezpečením akcie		15 000,-Sk		
11	10.7.02/637004-46	Všeobecné služby odvoz odpadu, deratizácia		40 000,-Sk		
12	10.7.02/637004-46	Všeobecné služby pranie prádla		20 000,-Sk		
						293 980.-Sk

P. č.	Rozpočtová klasifikácia	Názov výdavku	Výdavky schválené na r.2006		Výdavky v roku r.2006	
					Upravený rozpočet	Fakultatívne
13	634-46	Autobus na akcie pre deti z rodín na DHN		5 000,-Sk		5 436.-Sk
14	10.7.02/633006-46	Všeobecný materiál:čistiace prostriedky,náhradné diely a materiál		20 000,-Sk		24 563.-Sk
15	10.7.02/632003-46	Poštovné a telekomunikačné služby		10 000,-Sk		0.-Sk
	SPOLU	SPOLU		2 750 000,-Sk		2 728 851,30.-Sk

Na základe usmernenia ÚsPSVaR agenda vyplácania štátnej dotácie prešla pod pôsobnosť mesta v októbri 2004. Menný zoznam detí ktorým vzniká nárok na túto dotáciu je tvorený v spolupráci s ÚPSVaR v Banskej Bystrici. Vyplácanie rozdielu stravnej jednotky sa uskutočňuje formou Rozhodnutia o priznaní jednorázovej dávky v hmotnej núdzi na každého žiaka, ktorému vznikol nárok v zmysle Výnosu MPSVaR SR č. 3749/2005-II/1.Vzhľadom na skutočnosť, že cena stravnej jednotky je rozdielna na jednotlivých ZŠ a MŠ je potrebné tento príspevok nastaviť v reálnej potrebe naplnenia citovaného Výnosu MPSVaR SR.

V zmysle Výnosu MPSVaR SR č. 3749/2005-II/1 o poskytovaní dotácií vykonáva RSVaBP MsÚ ako osobitný príjemca Príspevok na dieťa v tých prípadoch, ak je zanedbaná povinná školská dochádzka a zabezpečuje agendu dotácií na stravu, štipendia a dotácie na školské pomôcky pre deti pochádzajúce z rodín nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi prostredníctvom prerozdelenia transferu štátnych financií. Objem finančných prostriedkov, ktoré prešli RSVaBP znázorňuje nasledovná tabuľka.

Tabuľka č.2- Bežné transfery:

Rozpočtová klasifikácia	Názov výdavku	Suma 2006
10.7.0.1/642026 -46	Rodinné prídavky-príspevok na dieťa-osobitný príjemca	483 300.-Sk
10.7.0.1/642026 -46	Príspevok na stravovanie pre deti z rodín poberajúcich dávku v hmotnej núdzi (DHN)- ZŠ a MŠ	953 281.-Sk
10.7.0.1/642026 -46	Príspevok na školské potreby detí z rodín poberajúcich DHN	239 000.-Sk
10.7.0.1/642026 -46	Štipendia pre deti z rodín poberajúcich DHN	386 800.-Sk
SPOLU		2 062 381.-Sk

V riadku príspevok na dieťa vykonáva RSVaBP MsÚ osobitného príjemcu tejto dávky zo štátu a v zmysle vyššie citovaného výnosu poskytuje rodinám, ktorých deti zanedbávajú povinnú školskú dochádzku túto dávku v inej forme – vecný poukaz vo výške prislúchajúceho príspevku na dieťa. V tejto oblasti sme intervenovali vyššie štátne orgány, že tento princíp sa miňa účinku a zbytočne zamestnáva samosprávu niečím, čo v konečnom dôsledku nerieši problém a nedochádza k náprave, ale opačne počet poberateľov cez osobitného príjemcu narastá. Pokiaľ nebudú stanovené sankcie, ktorým budú rozumieť rodičia, ktorí sú v prvom rade zodpovední za deti, bude sa táto snaha štátu miňať účinku. Jednou zo sankcií by bola alternatíva pozastavenia vyplácania Prídavku na dieťa, ktorá by sa dala do depozitu a pri úspešnej náprave by sa prinavrátila zo spiatočnou platnosťou.

ROK	Počet detí - záškoláctvo	Poč. detí – zanedbaná starostlivosť	SPOLU
2004	72	2	74
2005	101	7	108
2006	103	19	122

Neoddeliteľnou súčasťou každodennej práce je poskytovanie poradenstva v oblasti zamestnanosti, sociálnej a bytovej politiky. Pomoc pri nasmerovaní klientov pri nárokovani obligatórnych dávok, príspevkov a iných zvýhodnení podľa platnej legislatívy. Okrem poradenstva vykonáva RSVaBP poskytovanie správ o povesti z miesta bydliska občanov pri všetkých súdnych konaniach, na žiadosť prokuratúry, Cudzineckej polície, exekučných konaniach a na dožiadanie ostatných štátnych inštitúcií, ktorých na to oprávňuje platná legislatíva.

V roku 2006 to predstavovalo 1470 správ o povesti z miesta bydliska, 10 vyjadrení k štátnemu občianstvu a 196 vyjadrení k odpusteniu súdnych poplatkov.

RSVaBP MsÚ v zmysle zákona č. 470/2005 Z.z. o pohrebníctve a v znení zmien a doplnkov zabezpečoval pohreb pre občana, ktorý zomrel na území mesta a nemá ho kto pochovať pre 8 zomrelých. Na základe príslušných vyjadrení pozostalých v prípadoch ak zomrelý nebol pitvaný je možné na základe dohody odstúpiť mŕtvolu Ústavu Anatómie LF Martin na vedecké účely (bez nákladov z našej strany), čím sa snažíme znížiť nákladovosť tejto povinnosti samosprávy.

3 BYTOVÁ POLITIKA

Referát sociálnych vecí a bytovej politiky MsÚ eviduje žiadosti o byty stavané za finančnej podpory ŠFRB, pri ktorých okrem evidencie záujmu o lokalitu, izbovitosť, sleduje splnenie podmienok stanovených Vyhláškou MVARR SR.

Okrem evidencie žiadateľov o byt stavaný za podpory ŠFRB, RSVaBP MsÚ eviduje aj žiadosti žiadateľov o byty v režimovom bývaní Internátna 12, ktorí spĺňajú stanovené kritéria v zmysle VZN č.137/2004 o správe bytového fondu v meste Banská Bystrica.

Tabuľka č.2 :Prehľad došlých žiadostí:

Rok	Došlé žiadosti o byt ŠFRB	Došlé žiadosti o byt po neplatičoch
2000	89	-
2001	562	-
2002	450	75
2003	146	71
2004	125	36
2005	108	65
2006	228	27

Koncom roku 2006 bolo skonštatované, že sa množia počty žiadostí žiadateľov, ktorých príjem je vyšší ako trojnásobok súm životného minima a však nízky na to, aby žiadali o hypotekárny úver. Z tohto dôvodu by bolo vhodné sa v budúcom období venovať aj tejto kategórii občanov v prípade výstavby z vlastných zdrojov za predpokladu stanovenia limitov a kritérií.

V roku 2006 dostávalo Mesto Banská Bystrica výstavbu nájomných bytov na Šalgotarjárskej ulici č.2 v Banskej Bystrici. Jedná sa o štyri nájomné domy A,B,C,D, v ktorých je

spolu 12 jednoizbových, 18 dvojizbových, 4 bezbariérové a 6 trojizbových bytových jednotiek. Byty boli stavané za podpory dotácie zo ŠFRB. Bezbariérové byty boli skolaudované s pripomienkou Inšpektorátu bezpečnosti práce BB a odstránenie závad by malo prebehnúť v prvom štrťroku roku 2007.

Tabuľka č. 3: Prehľad počtu bytových jednotiek v nájomných domoch:

Nájomný dom	počet bytov	Poč.pridel.bytov v r. 2004	Poč.pridel.bytov v r. 2005	Poč.pridel.bytov v r. 2006
Rudohorská 27	64	8	15	12
Kráľovohoľská 20-22	30	1	3	6
Medená - PT 301	90	12	10	14
Sládkovičova 38-42	13	-	1	3
Internátna 12	44	5 (žrebovanie)	21	7
Podháj 51-53	116	-	3	Odpredaných 49 b.j.
Šalgotárjárska 2	40	-	-	36
SPOLU	397	26	53	78

Pozn: Pridelovali sa uvoľnené byty + novostavané byty na Šalgotárjárskej č.2.

V roku 2006, bol zahájený odpredaj bytov na ulici Podháj 51 a53, kde z celkového počtu 116 bytov bolo odpredaných 49 bytových jednotiek. 67 bytov ostáva v majetku Mesta Banská Bystrica. V rámci ostávajúcich bytov v nájomných domoch v ktorých bol zahájený odpredaj už v predošlom období sa formou najvyššej ponuky odpredali 3 byty na Severnej ulici. Príjem z predaja sa stal príjmom mesta Banská Bystrica.

4 KRÍZOVÁ INTERVENCIA.

Úlohou samosprávy je poskytovať možnosti na zmenu statusu, v ktorom sa rodina resp jednotlivec v kríze nachádza a jednou z takýchto možností je aj poskytnutie nižšej formy bývania, ktorú zabezpečujeme prostredníctvom útulkov v sieti pomoci samostatne žijúcim osobám v produktívnom veku, krízovej intervencii rodín s deťmi a pre klientelu v postproduktívnom veku.

Realita života potvrdila vzájomnú súvislosť sociálnej a bytovej politiky, ktoré jedna s druhou úzko súvisia a mali by ísť v kontinuite pri zabezpečovaní krízovej intervencie. Byty sú jedným z hlavných motivačných činiteľov pri práci s klientmi, ktorí chcú zmeniť svoj status samozrejme v nadviazaní na zvyšovanie kreditu klienta (zamestnanosť, zvyšovanie príjmu v rodine a pod.)

4.1 KRÍZOVÁ INTERVENCIA – RODINY S DEŤMI

V zariadení Núdzového bývania KOTVA IV.- prevádzkovateľom, ktorého je RSVaBP MsÚ poskytlo v roku 2006 cca. 7.476 nocľahov/rok. Keď hovoríme o približných číslach, je to z toho dôvodu, že menšie deti mali možnosť spať na jednej posteli s matkou ak o to požiadali, ďalšie skreslenie môže byť spôsobené prechodom rodiny v prebiehajúcim mesiaci a takisto prechodom v mesiaci do zariadenia Dočasného bývania resp. odchodom zo zariadenia Núdzového bývania.

V zariadení Núdzového bývania využilo službu v roku 2006 - 15 rodín z toho 23 dospelých a 34 detí

Zariadenie Dočasného bývania je v pôsobnosti BPM s.r.o. Banská Bystrica a slúži ako postupový stupeň z Núdzového bývania. Tak ako smerom nahor môžu ísť klienti smerom dole alebo aj zo siete von ak nedodržiavajú Domový a Ubytovací poriadok a narúšajú spoločné nažívanie v komunite. Zariadenie Dočasného bývania poskytlo v roku 2006 bývanie pre 19 rodín z toho bolo 33 dospelých a 50 detí.

Využitelnosť zariadení Dočasného bývania bola ovplyvnená požiarom a zničením budovy KOTVA I. v mesiaci marec 2006, v ktorej bolo t.č. ubytovaných 5 rodín. Tieto boli premiestnené do

KOTVY II. a RSVaBP zorganizovalo zbierku pre dotknuté rodiny, ako aj poskytlo jednorázovú dávku v hmotnej núdzi. Okrem týchto pomoci prostredníctvom donora zakúpilo potrebné komodity pre dotknuté rodiny v hodnote cca. 30.000,-Sk.

Zhrnutím predošlého nám vyvstáva nasledovný fakt a to, že v roku 2006 využilo služby krízovej intervencie pre rodiny 34 rodín, čo predstavuje 140 klientov z toho 84 detí. Tento počet je alarmujúci hlavne z pohľadu počtu detí, ktorých budúcnosť z dlhodobého aspektu je otázna a bude treba do budúcnosti smerovať aktivity na podchytenie tejto populácie tak, aby mali možnosť rozvoja a sebauplatnenia v budúcnosti. Pozitívom je práca OZ Nádej deťom, ktoré smeruje svoje činnosti k týmto deťom a pôsobia priamo aj v zariadení KOTVA. Ďalším pozitívom je činnosť sociálnych pracovníkov v otvorenom prostredí, ktorí sú súčasťou RSVaBP MsÚ a spolupracujú tak zo ZŠ ako aj s inými organizáciami, tak aby si deti pravidelne plnili povinnú školskú dochádzku a získali tak aspoň základné vzdelanie = základ pre budúcnosť.

4.2 KRÍZOVÁ INTERVENCIA SAMOSTATNE ŽIJÚCICH OSÔB V PRODUKTÍVNOM VEKU

V oblasti krízovej intervencie samostatne žijúcich osôb v produktívnom veku zabezpečujeme poskytnutie možností riešenia problematiky v partnerstve so SÚS SČK Banská Bystrica, ktorý je zriaďovateľom útulkov v rámci resocializačnej siete pre bezdomovcov. Nasledovná tabuľka vyjadruje obsažnosť troch útulkov zaradených do siete za rok 2006.

	Večierka					Nádej Šanca					Prístav				
	štvrtrok				rok	štvrtrok				rok	štvrtrok				rok
	I.	II.	III.	IV.	2006	I.	II.	III.	IV.	2006	I.	II.	III.	IV.	2006
Muži	1165	800	162	630	2757	180	145	137	299	761	1798	2036	2255	2025	8114
Ženy	1	15	1	8	25	900	880	828	676	3284	1992	1818	1778	1863	7451
Bielí	786	538	97	367	1788	360	316	321	191	1188	896	1056	1202	1330	4484
Rómovia	380	277	66	271	994	720	709	644	784	2857	2894	2798	2831	2558	11081
Do 18. rok.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	90	91	92	6	279
18 – 60 rok.	1166	771	157	601	2695	1080	1025	965	975	4045	3520	3581	3757	3698	14556
Nad 60 rok.	0	44	6	37	87	0	0	0	0	0	180	182	184	184	730
Noví	40	24	9	26	99	0	2	2	3	7	5	8	6	10	29
Odišli	40	24	9	26	99	0	3	2	3	8	4	9	7	9	29
Oprávnení	844	561	132	292	1829	1021	995	965	975	3956	3371	3490	3585	3454	13900
Spolu	1166	815	163	638	2782	1080	1025	965	975	4045	3790	3854	4033	3888	15565
Priemer oprávnených	9,38	6,16	1,44	3,17	5,01	11,34	10,93	10,48	10,6	10,84	37,46	38,35	38,97	37,54	38,08

Údaje – tabuľku poskytol SÚS SČK v Banskej Bystrici

Okrem služieb spojených s možnosťou ubytovania poskytuje SÚS SČK Banská Bystrica v spolupráci s RSVaBP MsÚ, prostredníctvom Centrálnej výdajne šatstva a potravín tieto komodity získané darovaním a inými formami pre obyvateľov odkázaných aj na túto formu pomoci.

Klienti zo siete útulkov SČK, ako aj iní záujemcovia môžu predávať časopis NOTA BENE, ktorého 38 predajcovia za rok 2006 predali 22 231 ks. V priemere to predstavovalo 770,-Sk na mesiac a klienta v čistom. Táto suma predstavuje cca. sumu, ktorú klient platí za ubytovanie/mesiac. Z toho vyplýva, že aktívny klient si vie vypomôcť aj inou ako aktivačnou činnosťou. Koncom roka 2006 sa činnosť spojená s predajom časopisu rozšírila z mesta Banská Bystrica aj do mesta Zvolen.

Celkový počet bezdomovcov (všetky kategórie) v meste Banská Bystrica je cca 350 s tým, že veľký počet týchto ľudí s nízkou socializačnou schopnosťou je takých, ktorí nie sú ochotní prijať pravidlá v útulkoch a zdržiavajú sa na rôznych miestach mesta. Najväčším problémom je požívanie alkoholických nápojov a následný asocálny spôsob života.

4.3 KRÍZOVÁ INTERVENCIA - SAMOSTATNE ŽIJÚCE OSOBY V POSTPRODUKTÍVNO M VEKU

RSVaBP MsÚ v Banskej Bystrici pri naplňaní sociálnej politiky mesta spolupracuje s inými organizáciami pri vytváraní absentujúcich služieb v tejto oblasti. V roku 2004 bola spolupráca s VÚC a SKCH Banská Bystrica pretavená do zriadenia Domu núdznych, Tajovského 1, Banská Bystrica, ktorý slúži pre bezdomovcov v ponímaní štandardov štátu ako neoprávnených klientov laicky povedané sú to tí, ktorých príjem je vyšší ako je dávka v hmotnej núdzi (ďalej len DHN), čiže dôchodcovia na ulici. Okrem tejto služby zriaďovateľ SKCH Banská Bystrica vykonáva v zariadení službu pre občanov, ktorí stratili doklad totožnosti. Služba je smerovaná k vybaveniu nového dokladu totožnosti a následného riešenia ich situácie formou nárokovateľnej DHN. Ďalšou neoceniteľnou službou je stredisko osobnej hygieny – možnosť očisty bezdomovcov z ulice a poskytovanie polievky každý deň. V rámci spolupráce a logického sieťovania služieb krízovej intervencie je v úzkom kontakte pri vybavovaní tejto agendy každý z partnerov RSVaBP MsÚ – SÚS SČK a SKCH DCH Banská Bystrica. Mesto Banská Bystrica prispelo na činnosť Domu núdznych v roku 2006 sumou 200.000,-Sk.

Logické sieťovanie služieb krízovej intervencie, ktoré sa buduje od roku 1994 začína mať jasné kontúry a nezaobíde sa bez kvalitných partnerských vzťahov pri zabezpečovaní tejto oblasti života.

5 SANÁCIA RODINNÉHO PROSTREDIA

Jednou z originálnych kompetencií, ktoré nám ukladá Zákon č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a kuratele dospelých je aj starostlivosť o rodinu, napomáhanie pri zachovávaní rodinných väzieb a rad iných činností smerujúcich v prospech zachovania prirodzených kontaktov členov rodiny.

Sanácia rodinného prostredia v ponímaní RSVaBP MsÚ, tkvie prioritne v skvalitňovaní prirodzených väzieb biologických rodičov a maloletých detí, ako aj v skvalitňovaní rodičovských zručností, ktoré zabezpečujeme od roku 2006 na základe partnerskej zmluvy s OZ Návrat v Centre pre rozvoj rodičovských zručností „Bazalka“, Majerská cesta 63, Banská Bystrica. Partnerom na zabezpečenie odbornej garancie je akreditovaný subjekt OZ Návrat, Banská Bystrica.

Okrem konkrétnych činností, ktoré prebiehajú v tomto centre, zabezpečuje RSVaBP MsÚ v Banskej Bystrici, kontakt rodičov s trvalým pobytom na území mesta Banská Bystrica s deťmi, ktoré majú v ústavnej starostlivosti - formou poskytovania finančných prostriedkov potrebných na prepravu rodiča za maloletým dieťaťom do detského domova (ďalej len DeD). Tak ako sa tvorí Individuálny plán rozvoja osobnosti dieťaťa v DeD, tak isto dielčimi úlohami korigujeme aktivity rodičov, ktorí prejavili záujem zmeniť svoj spôsob života, smerujúci k návratu dieťaťa z ústavnej starostlivosti do biologickej rodiny.

V podstate platí to čo som uviedol v úvodnej časti: „*AKO SA KLIENT SNAŽÍ ZMENIŤ SVOJ STATUS VLASTNÝMI SILAMI, TAK MU MESTO V RÁMCI SVOJICH MOŽNOSTÍ POMÔŽE*“.

Sanácia je proces postupných krokov vychádzajúci z presvedčenia ľudí, ktorých sa týka a ktorí sú vnútorne motivovaní ísť do lepšieho za predpokladu splnenia spoločne stanovených kritérií. Našou úlohou je účelne vynakladať sily na podchytenie negatív a tvorbu logických možností spojením nielen zmeny prostredia, ale hlavne zlepšenia kvality medziľudských vzťahov v nadväznosti a dostupnosť reálnych možností (bývania, vzdelania, zamestnania a pod.).

Vzhľadom na skutočnosť, že každý jedinec je individualitou samou o sebe a každé rodinné prostredie je odlišné, nedá sa problematika ponímať v zjednodušenom zmysle stanovených neadresných dotácií na sanáciu rodinného prostredia paušálne. Z toho dôvodu je každá rodina posudzovaná individuálne a prostriedky určené na sanáciu materiálneho prostredia konkrétnej

rodiny budú posudzované adresne a účelovo, tak aby nedochádzalo k plýtvaniu finančných zdrojov v tých rodinách, ktoré naoko deklarujú ochotu meniť veci a v realite im ide iba o elimináciu platieb, ktorými sú zaviazaní voči DeD. Finančný vstup do sanačného procesu je podmienený pozitívnou spätnou odozvou podchytenou partnerom a prerokovanou v zmysle VZN o SPO. V tejto oblasti taktiež platí, že priorita je v skvalitňovaní väzieb medzi rodičmi a deťmi a až potom je matéria.

6 STAROSTLIVOSŤ O MLADÝCH DOSPELÝCH Z DETSKÝCH DOMOVOV.

Ďalšou oblasťou, ktorá prešla do pôsobnosti samosprávy je starostlivosť o mladých dospelých po ukončení ústavnej starostlivosti v Detskom domove. Pre tento účel v spolupráci s BPM s.r.o. Banská Bystrica a za spolupráci partnera OZ SPDDD – Úsmev ako dar, v roku 2006 zrealizoval zámer pomoci tejto komunite, čoho výsledkom je zariadenie Dočasného bývania „Tymian“, Majerská cesta 63, Banská Bystrica

Prioritou mesta je ochrana detí a mládeže pred negatívnymi javmi a hlavne starostlivosť o deti a rodinu, a o deti žijúce mimo vlastnej rodiny formou pomoci v krízových situáciách v nadväznosti na dostupnosť bývania a zamestnania sa aj mladým dospelým po ukončení ústavnej starostlivosti. Súčasťou systému je aj už spomínané Centrum pre rozvoj rodičovských zručností „Bazalka“, ktoré sa nachádza v tom istom objekte ako Dočasné bývanie „Tymian“. Umiestnenie týchto dvoch zariadení v jednom objekte má svoju logiku a opodstatnenie.

Na základe práce s mladými dospelými im budeme vytvárať možnosti na dočasné, ale neskôr aj na nájomné bývanie, čím chceme naplniť reálne osamostatnenie sa tejto skupiny obyvateľstva s trvalým pobytom v meste Banská Bystrica. Skúsenosti z predchádzajúceho obdobia nám ukázali, že keď sme umiestňovali mladých dospelých po ukončení ústavnej starostlivosti do útulkov, bol ich status kvalitatívne znižovaný a strácali svoju dovtedajšiu identitu prijímajúc status žitia a bytia bezdomovca. Po krátkom období vyšla navivoč aj snaha štátu dať im vzdelanie a stali sa problémovými nezamestnanými - bezdomovcami. Z dôvodu, že chceme predchádzať tomuto neuhu zriadili sme Dočasné bývanie pozostávajúce zo samostatných ubytovacích jednotiek so spoločnými sociálnymi zariadeniami. V tomto priestore realizujeme v spolupráci s ÚPSVaR BB, samosprávy a MVO – Úsmev ako dar, ciele sociálnu prácu pre klientelu mladých dospelých po ukončení ústavnej starostlivosti, ako aj pre mladých dospelých pochádzajúcich z náhradných rodín, v ktorých žili minimálne tri roky. Zariadenie je v pôsobnosti RSVaBP a v roku 2006 boli získané prostriedky formou podaného projektu z MPSVaR SR vo výške 120.000,-Sk, ktoré slúžili na zakúpenie komodít potrebných na existenciu (nábytok, spotrebiče, prikrývky, kuch. riad a pod.). Mesto tak vytvorilo základné potreby pre existenciu mladého dospelého, ktorý nemusí byť zaťažovaný myšlienkami, kam pôjde po ukončení pobytu v DeD, na čom bude spať, kde variť a pod. Svoju myseľ a aktivitu môže plnohodnotne venovať a smerovať k základnému predpokladu pre budúce bytie a žitie – hľadaniu zamestnania a zamestnaniu sa.

Počet maloletých detí pochádzajúcich z Banskej Bystrice v ústavnej starostlivosti predstavuje počet 45 a počet maloletých detí v náhradnej rodinnej starostlivosti v meste Banská Bystrica predstavuje počet 87.

7 SPOLUPRÁCA S INÝMI INŠTITÚCIAMI

V rámci spolupráce s inými samosprávami je najmarkantnejšia spolupráca s mestami Dolný Kubín, Piešťany, ktoré kopírujú fungujúce siete krízovej intervencie v ich meste. Postavenie mesta Banská Bystrica je v tomto smere modelovým pre ostatné regióny Slovenska.

Ako som už spomínal, RSVaBP intenzívne pripomienkuje legislatívne konania v prípadoch, kedy by prijatím legislatívy dochádzalo k negatívnym dopadom na samosprávu. Pripomienkovanie a osobné intervencie prebiehali na Banskobystrickom samosprávnom kraji, Ústredí práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave a na MPSVaR SR. Chybou pri prijímaní novej legislatívy je

fakt, že táto nie je v dostatočnej miere konzultovaná so samosprávou a niekedy sa ani nezaujíma o stanovisko samosprávy, ako budúceho vykonávateľa dikcii tejto legislatívy.

Na rok 2007 sú plánované stretnutia partnerských miest, ktorých úlohou bude zhodnotenie doterajších skúseností a nastolenie problémov, ktoré je potrebné riešiť.

8 PRIORITY A OPATRENIA

Prioritou na rok 2007 je zachovanie sietí krízovej intervencie s rozšírením na nové druhy sociálnych služieb potrebných na zabezpečenie originálnej pôsobnosti samosprávy v zmysle platnej legislatívy. Dôležitý je aj **rozvoj partnerských vzťahov** založených na princípe vyváženosti partnerov smerujúci k systému objednávaní jednotlivých služieb, ktoré sú na jednej strane dopytové zo strany obyvateľstva a na druhej strane vykrývajú zabezpečenie povinnosti samosprávy vyplývajúcej z platnej legislatívy.

V oblasti bytovej výstavby by mala byť prioritou výstavba malometrážnych nenáročných bytových jednotiek pre nízko príjmové skupiny obyvateľstva dostupná aj tejto skupine obyvateľstva. Ďalšou skupinou obyvateľstva, ktorá si chce riešiť problém bývania sú žiadatelia, ktorých príjem je vyšší ako je stanovené vo Výnose MVaRR SR, avšak nízky na uplatnenie hypotekárneho alebo iného úveru.

RSVaBP zakomponoval do rozpočtu Mesta Banská Bystrica na rok 2007, žiadosť o výstavbu 20 bytových jednotiek pre obyvateľov s nižším príjmom, ktoré by mali byť kontinuálnym medzičlánkom medzi režimovým bývaním a nájomnými bytmi stavaným za podpory ŠFRB.

Z pracovných stretnutí s partnermi vystali nasledovné problémy, ktorými sa budeme v roku 2007 zaoberať v oblasti bezdomovectva:

- 1. Závislí klienti – drogové závislosti - akľoholizmus, introvenózní užívateľia drog, patologické hráčstvo atď.,*
- 2. Práca – zamestnateľnosť, sociálne podnikanie,*
- 3. Mladí dospelí – chovanci Detských domovov pri opúšťaní zariadenia nahrádzajúceho rodinnú starostlivosť,*
- 4. Dlhodobí klienti,*
- 5. Trvalý pobyt,*
- 6. Komunitná práca.*

K bodu 1.): Kardinálnym problémom sú v samosprávach závislí klienti, ktorých v opitom stave nik nerieši. Väčšina zariadení má upravený Ubytovací a Domový poriadok tak, aby do zariadenia prijímal len klientov v triezvom stave, čo má prevýchovní charakter. Klient sa musí sám rozhodnúť, či si kúpi alkoholický nápoj, alebo bude spať v teple pri poskytnutí ďalších služieb. Tento systém netreba meniť, lebo má silný prevýchovní charakter, ale je potrebné rozšíriť sieť útulkov o takzvaný **podprahový stupeň útulku**, ktorý by pozostával z vytvoreného priestoru, ktorý v zahraničí poznajú ako **ohrevňu**. Jedná sa o zastrešený priestor, ktorý je vykurovaný takým systémom, ktorý nie je demontovateľný z logických dôvodov. Po jednom dni by ho demontovali a zaviezli do šrotu. Takýmto priestorom by sa dotknutá skupina neprispôsobivých bezdomovcov sústredila v určitom priestore, ktorý by bol známy svojou polohou (možný monitoring) a bolo by možné s nimi pracovať na zmene postojov, prípadne vykonávať inú charitatívno-humánnu činnosť. Zároveň by mesto získalo prehľad o tých, ktorí tento priestor využívajú pri predpoklade súčinnosti s Mestskou políciou a štátnou políciou.

Osobitnú pozornosť treba venovať aj klientele, ktorá potlačuje závislosť v čase, keď je prijímaná do zariadenia, ale závislosť u nich pretrváva, čo vedie k zvyšovaniu rizík v zariadeniach. Závislosti sú únikovými formami riešenia niektorých životných situácií a nie každý je schopný bez pomoci druhých bojovať so vzniknutým problémom.

K bodu 2.): Práca je najsilnejším motivačným činiteľom pri zmene myslenia a budovania kreditu klienta. Problematické je, že väčšina klientov, ktorí sa ocitli v sieti útulkov a zariadení nemá ukončené ani základné vzdelanie, nehovoriac o stredoškolskom vzdelaní. **Čím je miera nevzdelanosti vyššia, tým je väčšia hrozba budúceho zlého sociálneho postavenia klienta.** Existujú formy dočasnej práce typu predaja časopisu NOTA BENE, aktivačných prác, ale treba si uvedomiť, že tieto nástroje sú len podporné a neriešia problém ako taký. Perspektívu môžeme vidieť možno v **sociálno podnikaní** (nenáročné údržbové práce, okopávanie, upratovanie, čistenie, pestovanie, výsadba, práčovne, krajčírskedielne a pod.), ale je treba mať na zreteli, že v súčasnej dobe len ťažko fungujú niektoré podobné firmy, ktoré väčšinou likvidujú pre neziskovosť. Dôležitou prioritou pri takomto aktivizovaní klientov je samotná podstata, že sa **klient aktivizuje a nie je pasívny**. Pri pasivite klienta dochádza časom k zneužívaniu sociálnej služby, ktorá sa mu poskytuje a klient sa uspokojuje so statusom života, ktorý momentálne žije. Je utopistické myslieť si, že zaktivizujeme všetkých klientov, ale je potrebné dať šancu tým, ktorí chcú zmeniť svoj život.

K bodu 3.): Osobitnú pozornosť si vyžaduje problematika **mladých dospelých** – detí z DeD, ktorí opúšťajú zariadenie alebo inú formu starostlivosti po dovŕšení určitého veku. Zo skúsenosti vieme potvrdiť, že táto komunita je vysoko náchylná nechať sa ovplyvňovať okolím a ľuďmi, ktorí ju obklopujú. Mladí dospelí umiestnení do najvyššieho stupňa útulku, boli náchylní kopírovať spôsob života a prijímanie názorov starých „harcovníkov“ bezdomovcov, čo ich degradovalo na úroveň ich myslenia a konania. Vyšla tak navnivoč v priebehu pár mesiacov všetka **snaha štátu a spoločnosti dať im vzdelanie ako nástroj budúceho zamestnania sa**. Z toho dôvodu je potrebné túto kategóriu riešiť samostatne bez rušivých vplyvov zlých príkladov s upriamením systémovej sociálnej práce v prospech týchto klientov. V meste Banská Bystrica na tento účel slúži od roku 2006 zariadenie Dočasného bývania pre mladých dospelých „Tymian“. Prioritou v roku 2007 bude kvalitatívne naplnenie tohto zariadenia a spoluorganizovanie aktivít a programov smerujúcich pre túto skupinu obyvateľstva.

K bodu 4.): Dlhodobí klienti. Čo s nimi? V zariadeniach sa nachádzajú dlhodobí klienti, ktorí sa uspokojili so statusom života, ktorý žijú. Dochádza v týchto prípadoch k zneužívaniu sociálnej služby? Aplikáciou niektorých nástrojov je možné selektovať tých, ktorí majú snahu niečo v svojom živote zmeniť - niekam sa dostať a tých, ktorí tieto služby iba zneužívajú. Zosúladením rodinného (ak sa tak dá nazvať) a pracovného života v tomto ponímaní a pre túto kategóriu ma význam za predpokladu, že sú zabezpečené základné potreby jedincov (bývanie , životná úroveň a jej zvyšovanie, udržateľné zamestnanie pokrývajúce potreby jedinca a rodiny). V realite sa stretávame s príkladom, že klient sa aj zamestná čím sa stáva neoprávneným klientom na poberanie služby útulku a dávok hmotnej núdze (DHN). Treba si uvedomiť, že si musí najprv odpracovať mesiac, aby dostal výplatu, ktorá je väčšinou na úrovni minimálnej mzdy a musí si zaplatiť ubytovanie, ktoré stojí cca väčšiu časť jeho minimálnej mzdy (aj keď si môže nárokovať ešte príspevok). Na žitie mu ostane menej financií, ako keby nerobil, žil v útulku a vykonával aktivačné činnosti. Tento systém je väčšinou **demotivujúci** pre klienta. Našou snahou bude aj v roku 2007 tento fenomén dávať na vedomie kompetentným so smerovaním k zmene legislatívnych noriem, ktoré by mali byť motivačné a nie deštruktívne.

K bodu 5.): Trvalý pobyt. Novou legislatívnou úpravou možnosti uplatnenia si **trvalého pobytu** kdekoľvek sa napomohlo poberateľom DHN, ktorí sa nezdržiavajú v mieste trvalého bydliska. Je paradoxom, že práve **samospráva sa má starať** o svojich občanov nachádzajúcich sa v núdzi a nie o všetkých, ktorí využívajú služby, ktoré konkrétne mesto poskytuje. Vyznieva to potom, že samospráva, ktorá nič nerobí v tejto oblasti a nemá útluky posielajú ľudí do iných regiónov, ktoré sa starajú o túto kategóriu obyvateľstva a zbavuje sa tak svojej zodpovednosti. Samozrejme je potrebné brať do úvahy demokratické princípy a mobilitu za prácou, ktorá sa veľaakrát bohužiaľ sklzána na úroveň využívania resp. **zneužívania sociálnych služieb**.

K bodu 6.): Komunitná práca. Neoddeliteľnou súčasťou sociálnej práce je **komunitná práca**, ktorej efekt vidíme aj v predchádzaní situáciám, ktoré by viedli k sociálnej kolízii vyúsťujúcej do následnej krízovej intervencie. Dá sa povedať, že prioritou mesta bude venovať pozornosť tejto oblasti, ktorá na jednej strane zmapuje potreby obyvateľstva a na druhej strane dá podnety na komplexné a konštruktívne riešenia zvyšovania kvality života dotknutých skupín obyvateľstva. Základným predpokladom na tieto činnosti je vytvoriť **Komunitný plán mesta**.

V roku 2007 sa RSVaBP bude spolupodieľať na tvorbe **Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta v období 2007-2013**. Ďalej bude venovať pozornosť k tvorbe Koncepcie rozvoja rómskych osád v meste Banská Bystrica a **sieťovaniu drogovej scény v meste Banská Bystrica**. Ostatné aktivity budú zakomponované v PHSR Mesta Banská Bystrica.

© *Vypracoval: Mgr. Karol Langstein - vedúci RSVaBP MsÚ BB.*